

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Факкультет харчових технологій та управління якістю продукції АПК

УДК 005 : 006/015.8 : 331.4

ПОГОДЖЕНО
Декан факультету

харчових технологій та управління
якістю продукції АПК

Баль-Прилипко Л.В.

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

В.о. завідувач кафедри

стандартизації та сертифікації
сільськогосподарської продукції

Прядко О.А.

«__» _____ 2021 р.

«__» _____ 2021 р.

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: «Розроблення системи управління безпекою та гігієною праці в
умовах підприємства ТОВ «Перший столичний хлібозавод»»

Спеціальність: 152 «Метрологія та інформаційно-вимірвальна техніка»
Освітня програма – «Якість, стандартизація та сертифікація»

Магістерська програма – Управління безпечністю та якістю харчових
продуктів

Орієнтація освітньої програма – Освітньо-професійна програма

Гарант освітньої програми
к.т.н., доцент

Слива Ю.В.

Керівник магістерської роботи

к.т.н., доцент

Самойліченко О.В.

Виконала

Фесенко В.В.

КИЇВ – 2021

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Факультет харчових технологій та управління якістю продукції АПК

ЗАТВЕРДЖУЮ:

**В.о. завідувач кафедри
стандартизації та сертифікації
сільськогосподарської продукції,
канд. техн. наук, доц.
Прядко О.А.**
«_____» _____ 2021 р.

ЗАВДАННЯ

**ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ СТУДЕНТУ
ФЕСЕНКО ВЛАДИСЛАВИ ВАДИМІВНИ**

Спеціальність: 152 «Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка»
Освітня програма – «Якість, стандартизація та сертифікація»

Програма підготовки – Освітньо-професійна

Тема магістерської роботи: «Розроблення системи управління безпекою та гігієною праці в умовах підприємства ТОВ «Перший столичний хлібозавод»»
затверджена наказом ректора НУБіП України від 28.02.2021 р. № 440 «С»

Термін подання завершеної роботи на кафедру 24 листопада 2021 р.

Вихідні дані до магістерської роботи: 1) Положення про підготовку магістрів у НУБіП України; 2) Положення про підготовку і захист магістерської роботи 3) Міжнародні та національні стандарти; 3) Словникові та довідникові джерела; 4) Навчальна та наукова література; 5) Методичні вказівки про підготовку магістерської роботи; 6) Фахові періодичні видання; 7) Матеріали державної статистики; 8) Електронні ресурси.

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Вимоги нормативних документів щодо управління охороною здоров'я та безпекою праці.
2. Характеристика підприємства, діючі вимоги до охорони здоров'я та безпекою праці.
3. Аналіз виробничих ризиків та розроблення заходів управління ними.
4. Розроблення пропозицій щодо покращення діяльності ТОВ «Перший столичний хлібозавод».

Дата видачі завдання «10» квітня 2021 р.

Керівник магістерської роботи

Самойліченко О.В.

Завдання прийняв до виконання

Фесенко В.В.

РЕФЕРАТ

НУБІП України

Магістерська робота виконана на 63 сторінок та містить рисунки. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатка.

Метою дослідження є застосування вимог стандарту ДСТУ ISO 45001:2019 для удосконалення системи охорони здоров'я та безпеки праці на досліджуваному підприємстві.

У першому розділі описується загальна структура стандарту ДСТУ ISO 45001:2019 та проведено аналіз його вимог.

У другому розділі охарактеризовано ТОВ «Перший столичний хлібозавод» та обгрунтовано актуальність дослідження.

Третій розділ включає в себе визначення та аналіз ризиків щодо охорони праці на підприємстві та положення про систему управління охороною праці.

Ключові слова: ОХОРОНА ПРАЦІ, СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ, РИЗИКИ

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ	7
1.1. Структура стандарту щодо охорони здоров'я та безпекою праці	7
1.2. Вимоги стандарту ДСТУ ISO 45001:2019	15
1.3. Інші нормативні документи чинні в Україні з питань охорони здоров'я та безпекою праці	18
РОЗДІЛ 2. ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ	27
2.1. Обґрунтування доцільності досліджень	27
2.2. Характеристика ТОВ «Перший столичний хлібозавод»	32
РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ВЛАСНИХ ДОСЛІДЖЕННЯ	35
3.1. Визначення ризиків БПТ на ТОВ «Перший столичний хлібозавод»	35
3.2. Оцінювання ризиків та розроблення заходів управління	39
3.3. Впровадження вимог стандарту ДСТУ ISO 45001:2019 та нормативно-правових актів з питань охорони здоров'я та безпекою праці на ТОВ «Перший столичний хлібозавод»	43
3.4. Економічна ефективність	55
ВИСНОВКИ	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	58
ДОДАТКИ	60
Додатки А. Тези "Переваги системи управління безпекою та гігієною праці" В.В. Фесенко, Н.Б. Сілонова. Наукові здобутки у вирішенні актуальних проблем виробництва та переробки сировини, стандартизації і безпеки продовольства: зб. праць за підсумками X Міжнародної науково-практичної конференції вчених, аспірантів і студентів. Київ: НУБіП України, 2021	

НУБіП України

НУБіП України

ВСТУП

НУБІП України

Трудова діяльність людини дуже часто пов'язана з небезпечними чинниками та факторами, які так чи інакше впливають на її здатність працювати, а також життя та здоров'я. Тому дуже важливо щоб на підприємства різної сфери діяльності прагнули створити безпечні та комфортні умови праці для робітників. Це сприятиме підвищенню ефективності виробництва та позитивно вплине на виготовлення якісного продукту.

Сучасний стан охорони праці в Україні можна охарактеризувати як такий, що викликає серйозне занепокоєння.

НУБІП України

Створення безпечних умов праці – це невід'ємна частина соціально-економічного розвитку держави, складова державної політики, національної безпеки та державного будівництва, одна з найважливіших функцій органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій, виконавчих органів рад, підприємств.

НУБІП України

Основними правовими актами гарантування, надання та дотримання охорони праці в нашій державі є Конституція України, Кодекс законів про працю України, Закон України «Про охорону праці», Державні стандарти безпеки праці, а також існують інші нормативно-правові акти, стосовно охорони праці. (наприклад: Закон України «Про пожежну безпеку», Постанова КМУ від 30 листопада 2011 р. N 1232 Деякі питання розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві та інші).

НУБІП України

ДСТУ ISO 45001:2019 – це новий та довгоочікуваний стандарт в сфері безпеки праці та охорони здоров'я, який пропонує єдиний і простий підхід для організацій, які бажають підвищити рівень виробничої безпеки, гігієни праці та знизити травматизм на робочому місці.

НУБІП України

Метою дослідження є застосування вимог стандарту ДСТУ ISO 45001:2019 для удосконалення системи охорони здоров'я та безпеки праці на досліджуваному підприємстві.

Об'єктом дослідження є професійна безпека на ТОВ «Перший столичний хлібозавод».

Завдання:

1. Здійснити аналіз структури та вимог стандарту ISO 45001:2019.
2. Проаналізувати інші нормативні документи, які стосуються охорони праці в Україні.
3. Визначити ризики БіГП на підприємстві.
4. Розробити положення про СУОП.
5. Визначити економічну ефективність.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

1.1. Структура стандарту щодо охорони здоров'я та безпеки праці

Покращення умов праці та зведення до мінімуму ризику заподіяння шкоди життю та здоров'ю працівників є актуальною темою для роботи підприємств будь-якої сфери діяльності.

За даними Міжнародної організації праці близько 7600 людей щоденно помирають через нещасні випадки на виробництві чи професійні захворювання, що щорічно становить 2,78 мільйона людей. Наслідки від виробничого травматизму відображається як і на роботодавцях, так і на економіці в цілому, призводячи до дострокового виходу працівників на пенсію, відсутності персоналу і зростанню страхових внесків.

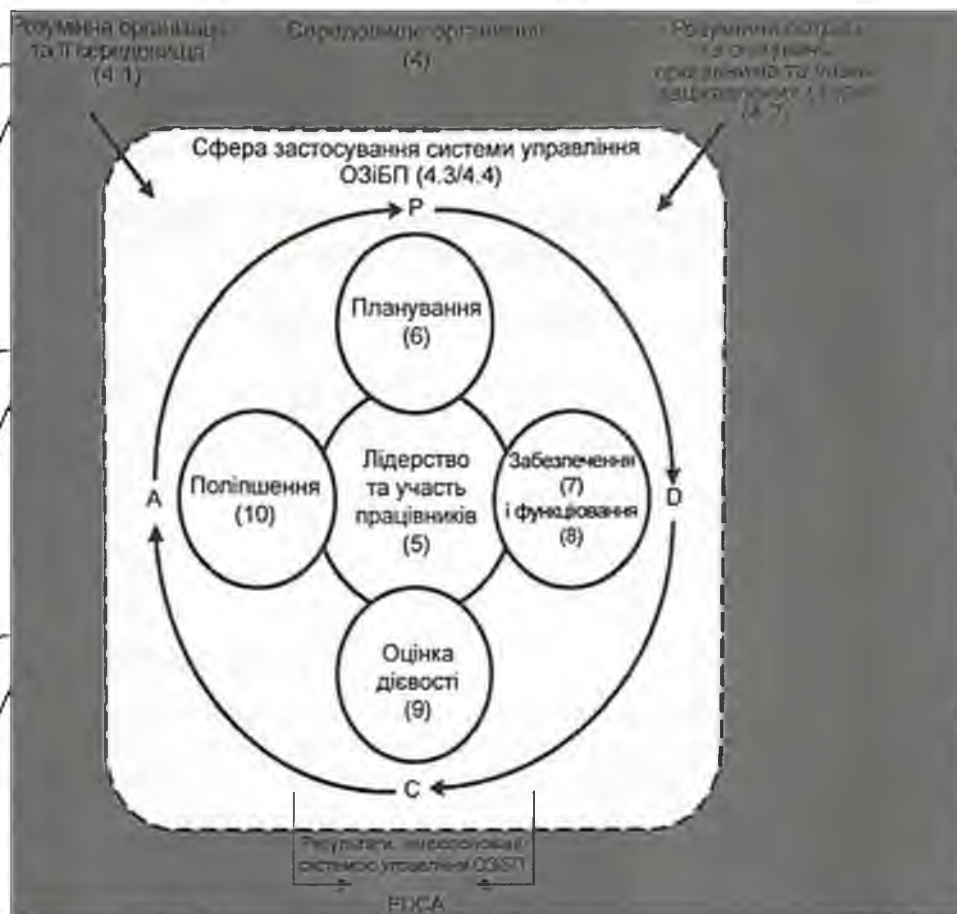
Для боротьби з цією проблемою Міжнародна організація із стандартизації розробила новий стандарт ISO 45001:2018, який створює основу для підвищення рівня безпеки персоналу, зниження ризиків на робочому місці і створення кращих, більш безпечних умов праці у всьому світі.

Стандарт був розроблений комітетом експертів по охороні праці і відповідає іншим системним підходам по управлінню якістю, таким як ISO 9001 і ISO 14001. У ньому враховано різні міжнародні стандарти в галузі охорони праці, такі як OHSAS 18001, Керівництво ILO-OSH Міжнародною організації праці, національні стандарти і міжнародні трудові стандарти та концепції МОП.

Так, 12 березня 2018 опублікували ISO 45001 – перший міжнародний стандарт по системі охорони праці і виробничій безпеки, який узагальнив сучасні світові практики по забезпеченню безпечної праці та замінить собою BS OHSAS 18001.

ISO 45001 легко інтегрується з іншими стандартами системи менеджменту ISO, забезпечуючи високий рівень сумісності з новою версією ISO 9001 («Системи менеджменту якості. Вимоги») та ISO 14001 («Системи

екологічного управління. Вимоги та настанови щодо застосування»). Новий стандарт заснований на спільних елементах менеджменту ISO та застосовує просту модель Plan-Do-Check-Act (PDCA). Концепція PDCA наведена на рисунку 1.

Примітка. Номери, наведені в дужках, відповідають номерам розділів у цьому стандарті.

Рис. 1.1. Зв'язок циклу PDCA та структури цього стандарту

Структура стандарту ISO 45001 тотожна структурі родових стандартів ISO, наприклад ISO 14001. Зрозуміло, в розділі Виробництво, що стосується операційної діяльності підприємства, зроблений акцент на питання охорони праці. [1]

Структура стандарту ISO 45001 складається з 10 розділів. Розділ 1 «Сфера застосування», розділ 2 «Нормативні посилання» та розділ 3 «Терміни

та визначення понять» не містять конкретних вимог і є вступними до стандарту в цілому.

Розділ 1 «Сфера застосування». Цей стандарт установлює вимоги до системи менеджменту безпеки праці та охорони здоров'я (ОЗіБП) та містить керівництва по їх використанню в цілях забезпечення організацією:

- безпечних та сприятливих умов праці та попередження виробничого травматизму та шкоди для здоров'я;
- прийняття запобіжних заходів щодо покращенню показників в області ОЗіБП.

Цей стандарт можна застосовувати до будь-якої організації, незалежно від її розмірів, типу та видів діяльності.

Стандарт ISO використовують при роботі з ризиками в області ОЗіБП, які організація визначила як ті, якими можна керувати, приймаючи до уваги такі фактори як середовище, в якому функціонує організація, потреби та очікування працівників та інших зацікавлених сторін. Він не встановлює конкретних критеріїв оцінки діяльності і сфери ОЗіБП та не визначає конкретні положення у відношенні структури системи менеджменту ОЗіБП.

Цей стандарт не розглядає такі питання, як безпечність продукції, пошкодження власності чи вплив на навколишнє середовище в якості ризиків, які впливають на працівників та інші зацікавлені сторони.

Розділ 2 «Нормативні посилання». У даному стандарті нормативні посилання відсутні, але розділ збережено, щоб не порушувати структуру.

Розділ 3 «Терміни та визначення понять» включає основну термінологію менеджменту професійної безпеки та охорони здоров'я з відповідними визначеннями.

Розділ 4 «Середовище організації» складається з 4 підрозділів:

4.1 Розуміння організації та її середовища;

4.2 Розуміння потреб та очікування працівників та інших зацікавлених сторін;

4.3 Визначення сфери застосування системи управління ОЗіБП;

4.4 Система управління ОЗіБП. [2]

Підрозділи 4.1 та 4.2 є новими для стандарту, а 4.3 та 4.4 були у попередній редакції стандарту OHSAS 18001:2007, де містились аналогічні вимоги.

У розділі 5 «Лідерство та участь працівників» теж 4 підрозділи:

5.1 Лідерство та участь працівників;

5.2 Політика у сфері ОЗіБП;

5.3 Організаційні функції, обов'язки та повноваження;

5.4 Консультація та участь працівників. [2]

Підрозділ 5.4 стандарту є специфічним і використовується тільки у системі менеджменту охорони здоров'я та безпеки праці, такі вимоги відсутні у інших стандартах.

Керівництво повинно демонструвати своє лідерство і прихильність щодо системи менеджменту охорони здоров'я та безпеки праці за допомогою:

- забезпечення безпечних для життя та здоров'я робочих місць;
- забезпечення ресурсами, необхідними для створення, застосування, підтримки у працездатному стані і поліпшення системи менеджменту;
- направлення і надання допомоги співробітникам з тим, щоб вони вносили вклад в забезпечення результативності системи;
- забезпечення і підтримка постійного поліпшення охорони здоров'я та безпеки праці.

Розділ 6 «Планування» включає 2 підрозділи. В свою чергу підрозділ 6.1

«Дії щодо усунення ризиків і реалізації можливостей» розділяється на:

6.1.1 Загальні вимоги;

6.1.2 Ідентифікація небезпек та оцінка ризиків і можливостей;

6.1.3 Визначення законодавчих та інших вимог;

6.1.4 Планування дій;

Підрозділ 6.2 «Цілі у сфері ОЗіБП і планування їх досягнення» включають:

6.2.1 Цілі у сфері ОЗіБП;

6.2.2 Планування досягнення цілей у сфері ОЗіБП. [2]

Розділ 7 «Забезпечення» складається з:

7.1 Ресурси;

7.2 Компетентність [2];

Відповідно до цього розділу керівник повинен:

- визначити рівень компетентності працівників, які впливають або можуть вплинути на показники діяльності в області охорони здоров'я та безпеки праці;

- забезпечити, щоб працівники були компетентними (включаючи здатність виявляти небезпеки) на основі відповідної освіти, підготовки або досвіду;

- фіксувати і зберігати відповідну документовану інформацію, що служить свідченням компетентності.

7.3 Проінформованість. [2]

Працівники, які виконують роботу, повинні знати:

- політику і цілі охорони здоров'я та безпеки праці;

- їх внесок в ефективність даної системи менеджменту, включаючи переваги поліпшеної роботи охорони здоров'я та безпеки праці;

- наслідки та потенційні наслідки недотримання вимог даної системи менеджменту;

- інциденти і результати їх розслідування, що мають відношення до них;

- небезпеки, ризики та дії пов'язані з охороною здоров'я та безпеки праці, які притаманні для них;

- механізми, що дозволяють працівникам припинити роботу в ситуаціях, які становлять серйозну небезпеку для їх життя або здоров'я.

7.4 Обмін інформацією. Цей підрозділ включає:

7.4.1 Загальні вимоги;

7.4.2 Внутрішній обмін інформацією. [2]

Відповідно до цього підпункту плану установа повинна:

- повідомляти інформацію всередині, що відноситься до системи менеджменту охорони здоров'я та безпеки праці, між різними рівнями і функціями установи, включаючи зміни в даній системі;

забезпечити, щоб її комунікаційні процеси дозволяли працівникам сприяти постійному поліпшенню.

7.4.3 Зовнішній обмін інформацією. [2]

Установа повинна:

- повідомляти інформацію, що відноситься до системи менеджменту охорони здоров'я та безпеки праці, у зовнішньому середовищі, як це встановлено в установі, і відповідно до вимог законодавства.

Підрозділ 7.5 Задокументована інформація. [2]

Система менеджменту охорони здоров'я та безпеки праці установи повинна

включати:

- документовану інформацію, яка вимагається міжнародним стандартом;
- документовану інформацію, визначену установою, яка необхідна для ефективності даної системи менеджменту;

- документовану інформацію, яка вимагається законодавством.

Цей розділ складається з:

7.5.1 Загальні вимоги;

7.5.2 Створення та оновлення задокументованої інформації;

7.5.3 Управління задокументованою інформацією. [2]

Розділ 8 «Функціонування» визначає, що підприємство повинно визначити, впроваджувати і підтримувати процес усунення небезпек і зниження ризиків охорони здоров'я та безпеки праці використовуючи наступну ієрархію контролю:

- усунути небезпеку в джерелі;
- замінити на менш небезпечні матеріали, процеси, операції або обладнання;
- використання адміністративного контролю, включаючи навчання;
- використання належних засобів індивідуального захисту.

Він складається з таких 2 підрозділів:

8.1 Оперативне планування та управління, який складається з:

8.1.1 Загальні вимоги;

8.1.2 Унеможливлення небезпек та зниження ризиків у сфері ОЗіБП. [2]

Цей підпункт передбачає, що установа повинна створити, впровадити і підтримувати процеси, необхідні для підготовки і реагування на потенційні надзвичайні ситуації шляхом:

- запланованого реагування на надзвичайні ситуації, включаючи надання першої домедичної допомоги;

- періодичне тестування та здійснення перевірки можливостей реагування;

- оцінка ефективності і, при необхідності, перегляд методів реагування, в тому числі після тестування і, зокрема, після виникнення надзвичайних ситуацій.

8.1.3 Управління змінами;

8.1.4 Закупівлі.

та 8.2 Готовність до аварійних ситуацій та реагування на них. [2]

Розділ 9 «Оцінка дієвості»

Необхідно визначити, що необхідно контролювати і вимірювати, в тому числі:

- 1) ступінь виконання законодавчих та інших вимог;
- 2) діяльність і операції, пов'язані з виявленими небезпеками, ризиками і можливостями;
- 3) прогрес в досягненні цілей охорони здоров'я та безпеки праці установи;
- 4) ефективність оперативного та іншого контролю;
- 5) методи моніторингу, вимірювання, аналізу та оцінки результативності, якщо це може бути застосовано, для забезпечення достовірних результатів.

Цей розділ стандарту включає 3 підрозділи.

9.1 Моніторинг, вимірювання, аналіз та оцінка відповідності;

9.2 Внутрішній аудит.

Потрібно проводити внутрішні аудити у заплановані проміжки часу для того, щоб впевнитись, що система менеджменту охорони здоров'я та безпеки праці:

а) відповідає:

1) власним вимогами установи системи менеджменту охорони здоров'я та безпеки праці;

2) вимогам даного стандарту;

б) ефективно впроваджується і підтримується.

9.3 Аналіз системи управління.

Керівництво повинно аналізувати систему менеджменту організації охорони здоров'я та безпеки праці із запланованими інтервалами, щоб забезпечити її постійну придатність, адекватність і ефективність.

Підрозділ 9.1 складається з:

9.1.1 Загальні вимоги;

9.1.2 Оцінка відповідності.

Підрозділ 9.2 включає підпункти:

9.2.1 Загальні вимоги;

9.2.2 Програма внутрішнього аудиту. [2]

До розділу 10 «Поліпшення» входять підрозділи:

10.1 Загальні вимоги;

10.2 Інцидент, невідповідність та коригувальна дія;

10.3 Постійне поліпшення. [2]

Установа повинна визначити можливості для поліпшення і вживати необхідні заходи для досягнення намчених результатів своєї системи менеджменту охорони здоров'я та безпеки праці.

1.2. Вимоги стандарту ДСТУ ISO 45001:2019

Стандарт ISO 45001 є одним з найбільш очікуваних стандартів в світі, це перший міжнародний стандарт в галузі охорони праці, він пропонує єдиний і простий підхід для організацій, які бажають підвищити рівень виробничої безпеки, гігієни праці та знизити травматизм на робочому місці. [3]

ISO 45001 – це міжнародний стандарт, який містить вимоги до системи управління професійною безпекою та здоров'ям і водночас дає настанови стосовно її використання. Він дасть змогу організації покращити показники у сфері охорони праці, зокрема, пов'язані з профілактикою травм і професійних захворювань. Даний стандарт визначає вимоги до системи менеджменту (управління) і може застосовуватися будь-якими підприємствами, установами та організаціями. [4] Мета стандарту – допомогти організувати ефективний менеджмент на підприємствах, установах, організаціях.

Розробники стандарту ISO 45001 базувалися на директивах Міжнародної організації праці, вимогах інших міжнародних стандартів та впровадили підхід структури високого рівня, відповідно до якого можлива інтеграція нової системи з іншими системами управління, такими як ISO 9001 та ISO 14001. [5]

Новий стандарт підходить також підприємствам, вже використовують добровільну систему менеджменту якості, що включає вимоги OHSAS 18001.

Основною відмінністю між стандартами ISO 45001 та OHSAS 18001 є те, що стандарт ISO 45001 сфокусований на взаємодії між організацією і її бізнес-оточенням, а стандарт OHSAS 18001 – на управлінні факторами ризику в галузі охорони праці та промислової гігієни. Крім того, стандарт ISO 45001 ґрунтується на процесах, а OHSAS 18001 – на процедурах, стандарт ISO 45001 розглядає, як ризики, так і можливості, а стандарт OHSAS 18001 – тільки ризики. Таким чином новому стандарті охорона праці розглядається не як окрема сфера, а як частина перспектив сталого розвитку всієї організації. Однак, хоча два ці стандарти і розрізняються за підходом, система

менеджменту, побудована на основі стандарту OHSAS 18001, буде гарною основою для переходу на стандарт ISO 45001:2018. [6]

Міжнародний стандарт ISO 45001:2018 використовує загальний підхід, високорівневу структуру, терміни та визначення, що використовуються в інших стандартах ISO на системи менеджменту (ISO 9001 та ISO 14001), що також полегшує створення системи менеджменту охорони здоров'я та безпеки праці для організацій, які вже впровадили інші системи менеджменту на основі стандартів ISO. [6]

Система менеджменту охорони здоров'я та безпеки праці дає можливість організувати наступні переваги:

- зменшити кількість випадків заподіяння шкоди персоналу за рахунок запобігання та контролю за небезпечними виробничими факторами на робочих місцях;
- поліпшення мотивації персоналу за рахунок задоволення очікувань співробітників;
- зменшення матеріальних збитків, які виникають під час нещасних випадків;
- можливість створення інтегрованої системи управління якістю, екологією, здоров'ям та безпекою. [8]

У відповідності до вимог міжнародного стандарту ISO 45001: 2018, установа повинна: встановити, документально оформити, запровадити, підтримувати та постійно поліпшувати систему менеджменту охорони здоров'я та безпеки праці.

ISO 45001 не встановлює конкретних критеріїв провадження діяльності, пов'язаної з професійною безпекою та здоров'ям, а також не визначає формат її здійснення. Система управління професійною безпекою та здоров'ям конкретної організації має враховувати її особливості. Відтак, малому підприємству з низьким рівнем ризиків підходить проста система, а великій організації з високим рівнем ризиків може знадобитися система з більш складною структурою. Будь-яка система відповідає вимогам стандарту, якщо

вона підходить конкретній організації та працює належним чином. ISO 45001 не охоплює фактори, безпосередньо пов'язані з безпечністю товару, ймовірними матеріальними збитками, впливом на довкілля. До того часу, поки вони не створюють загрозу працівникам, організації не потрібно якось їх вирішувати. Використання ISO 45001 як юридично обов'язкового документа не передбачене; це інструмент управління, який малі та середні підприємства можуть добровільно використовувати для зведення до мінімуму або повного усунення ризику заподіяння шкоди. [4]

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

1.3. Інші нормативні документи чинні в Україні з питань охорони здоров'я та безпекою праці

Нормативно-правові акти з охорони праці – це правила, норми, регламенти, положення, стандарти, інструкції та інші документи, обов'язкові для виконання на підприємстві. [7]

В першу чергу нормативно-правові акти, які діють на виробництві, спрямовані на побудову чіткої системи управління безпекою та гігієною праці та гарантувати безпечні та нешкідливі умови праці на робочому місці у кожному структурному підрозділі. За допомогою цих документів встановлюють внутрішні правила проведення робіт та поведінки працівників на території підприємства, виробничих цехів, робочих місцях.

Законодавчі та нормативно-правові акти, які регулюють положення про охорону праці можна поділити на загальні та спеціальні. До загальних відносять Конституцію України, Закони України «Про охорону праці», «Про пожежну безпеку», «Основи законодавства України про охорону здоров'я», «Про охорону природного навколишнього середовища», «Про об'єкти підвищеної небезпеки», «Про загальнообов'язкове державне страхування», «Про використання ядерної енергії та радіаційний захист», Кодекс законів про працю України, міждержавна система стандартів безпеки праці (ССПБ), нормативно-правові акти про охорону праці. До спеціальних прираховують державні стандарти України (ДСТУ), санітарні норми та правила, будівельні норми та правила, нормативно-правові акти про охорону праці (НАОП). [8]

Структура нормативно-правової бази щодо охорони праці та безпеки життєдіяльності вказано на рисунку 2.

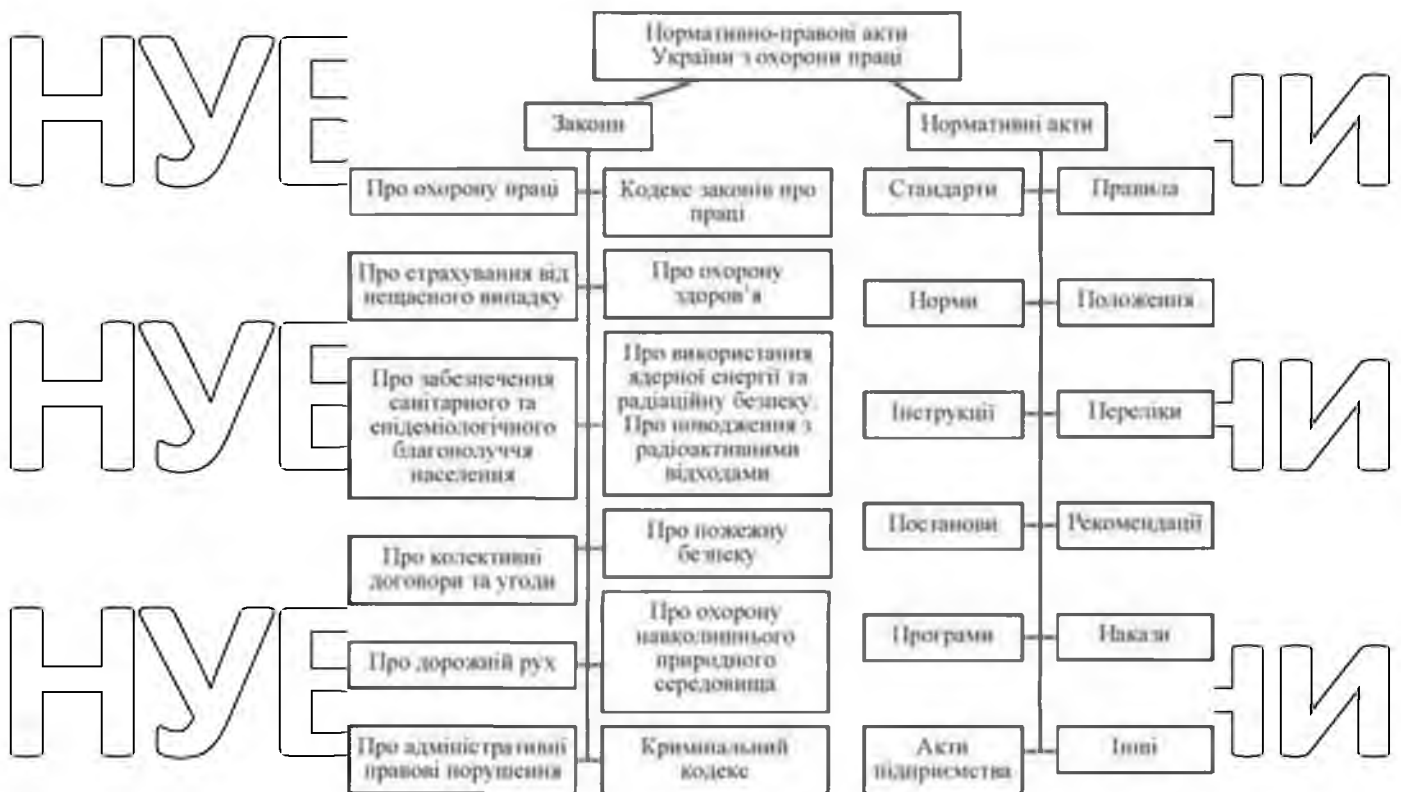

Рис. 1.2. Нормативно-правові акти України з охорони праці

Найголовнішим законодавчим документом, що визначає право громадян на безпечні та нешкідливі умови праці є Конституція України, а саме статті 3, 43, 45 та 46.

Перше що, має вплив на дотримання правил з охорони праці на підприємстві як з боку роботодавця, так і зі сторони підлеглих, зазначено в статті 3: «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю». [9]

У статті 43 зазначено: «Кожен має право на працю, що включає можливість собі на життя працюю, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується», «Кожен має право на належні, безпечні і здорові умови праці на заробітну плату, не нижчу від визначеної законом». [9]

Стаття 45 Конституції України: «Кожен хто працює, має право на відпочинок». Це право забезпечує надання днів щотижневого відпочинку та щорічної оплачуваної відпустки, скорочення робочого дня та приватісти проведення робіт у нічний час. [9]

Стаття 46 гарантує право громадян на соціальний захист. Ця стаття визначає права щодо забезпечення громадян у разі повної, часткової чи тимчасової втрати їх працездатності, безробіття за незалежним від них обставин, втрати годувальника.

Основні вимоги, щодо охорони праці у процесі виробничої діяльності, які регулюють відносини роботодавця та працівників з питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, а також встановлює єдиний порядок організації охорони праці, є Закон України «Про охорону праці».

Закон України «Про охорону праці» - є самостійною гілкою українського законодавства про працю. Завдяки ньому відбувається державне регулювання основних процесів стосовно безпеки та гігієни праці на виробництві, визначаються гарантії прав працівників, умови фінансування. Також в ньому йдеться про нормативно-правову базу документів, які мають бути на підприємстві, до яких належать правила, норми, регламенти, положення, стандарти, інструкції та інші документи, обов'язкові для виконання. Їх дія поширюється на сферу трудового й професійного навчання. Цим законом передбачено норми, щодо праці жінок та дітей. [8]

Закон «Про охорону праці» визначає також організацію та стимулювання охорони праці на виробництві, нормотворчу діяльність у сфері охорони праці, компетенцію, повноваження і права органів державного управління, нагляду і громадського контролю за охороною праці, відповідальність працівників за порушення законодавства про охорону праці.

[8] У цьому Законі визначені основні принципи державної політики в галузі охорони праці, серед яких зазначимо:

- пріоритет життя і здоров'я працівників;
- повна відповідальність роботодавця за створення безпечних і нешкідливих умов праці;
- соціальний захист працівників, які потерпіли від нещасних випадків на виробництві і професійних захворювань;

- встановлення єдиних нормативів з охорони праці для всіх форм власності і видів їх діяльності;

- здійснення навчання населення, професійної підготовки і підвищення кваліфікації працівників з питань охорони праці;

- використання економічних методів управління охороною праці тощо; забезпечення координації діяльності державних органів, установ, організацій та об'єднань громадян, що вирішують різні проблеми охорони здоров'я, гігієни та безпеки праці. [14]

Основним законом національного трудового законодавства є Кодекс законів про працю України. Він регулює засади та гарантії громадян щодо можливості розпоряджатися своїми здібностями до праці. Цей кодекс поширюється на трудові відносини підприємств та організацій усіх форм

власності, незалежно від виду їх діяльності, галузі та осіб, які працюють на фізичних осіб-підприємців. Відповідно до нього всі громадяни, незалежно від їх раси, релігії, мови, політичних переконань, соціального та майнового статусу мають однакові права. [1] Метою КЗпП є регулювання трудових відносин між працівниками для підвищення ефективності виробництва, покращення якості роботи, зміцненню трудової дисципліни.

У Кодексі питання охорони праці відображені в низці статей і в главі XI «Охорона праці». Відповідно до 29 статті перед початком роботи роботодавець або уповноважена ним особа повинні:

- 1) роз'яснити працівникові його права і обов'язки та проінформувати під розписку про умови праці;

- 2) ознайомити працівника з правилами внутрішнього трудового розпорядку та колективним договором;

- 3) визначити працівнику робоче місце, забезпечити його необхідними для роботи засобами;

- 4) проінструктувати працівника з техніки безпеки, виробничої санітарії, гігієни праці і протипожежної охорони. [1]

Нормування праці визначено у статті 88 Кодексу, де зазначено умови праці, за яких повинні відбуватися норми виробітку та норми обслуговування:

- 1) справний стан машин, верстатів і пристроїв,
- 2) належна якість матеріалів та інструментів, необхідних для виконання роботи, і їх вчасне подання;
- 3) вчасне постачання виробництва електроенергією, газом та іншими джерелами енергоживлення;
- 4) своєчасне забезпечення технічною документацією;
- 5) здорові та безпечні умови праці (додержання правил і норм з техніки безпеки, необхідне освітлення, опалення, вентиляція, усунення шкідливих наслідків шуму, випромінювань, вібрації та інших чинників, які негативно впливають на здоров'я робітників та ін.). [11]

Закон України « Основи законодавства України про охорону здоров'я» визначає невід'ємне право громадян на охорону здоров'я. Цей закон регулює правові, економічні, організаційні, соціальні засади щодо охорони здоров'я.

Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» визначає правову основу, економічний механізм та організаційну структуру загальнообов'язкового державного соціального страхування працівників від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.

Підприємство зобов'язане забезпечити для всіх працюючих безпечні та нешкідливі умови праці і несе відповідальність за шкоду, заподіяну їх здоров'ю та працездатності, постійно поліпшувати умови праці та побуту жінок, підлітків, забезпечувати їх роботою переважно в денний час та зі скороченим робочим днем. Підприємство зі шкідливими умовами праці створює окремі цехи, дільниці для надання жінкам, підліткам та окремим категоріям працюючих більш легкої роботи. [12]

Закон «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» регулює основні положення щодо проведення медичних оглядів,

профілактичних щеплень, госпіталізації та лікування інфекційних хворих. Закон встановлює порядок організації державної санітарно-епідеміологічної служби і здійснення санітарно-епідеміологічного нагляду, а також відповідальність юридичних і фізичних осіб за порушення санітарного законодавства. [12]

Закон України «Про пожежну безпеку» визначає правові, економічні та соціальні основи забезпечення пожежної безпеки на території України. Забезпечення пожежної безпеки є невід'ємною частиною державної діяльності щодо охорони життя та здоров'я людей, національного багатства і навколишнього природного середовища. Цей Закон наголошує, що забезпечення пожежної безпеки підприємств покладається на їх керівників. Усі працівники при прийнятті на роботу і щорічно за місцем роботи проходять інструктажі з питань пожежної безпеки. Допуск до роботи осіб, які не пройшли навчання, інструктаж і перевірку знань з питань пожежної безпеки, забороняється. [12]

Окрім вищезазначених законів, правова основа регулювання охорони праці містить нормативно-правові акти, які посилаються на ці закони. За сферою їх дії вони поділяють на міждержавні, державні, галузеві, регіональні та локальні. До останніх відносять акти підприємства.

Державні нормативні акти про охорону праці (ДНАОП) – це правила, стандарти, норми, положення, інструкції та інші документи, яким надано чинність правових норм, обов'язкових до виконання. Законодавством передбачено, що в залежності від сфери дії ДНАОП можуть бути міжгалузевими або галузевими. [13]

Державний міжгалузевий нормативний акт про охорону праці – це ДНАОП загальнодержавного користування, дія якого поширюється на всі підприємства, установи, організації народного господарства України незалежно від їх відомчої (галузеві) належності та форм власності.

Державний галузевий нормативний акт про охорону праці, це ДНАОП, для якого поширюється на підприємства, установи та організації незалежно від їх форм власності, що відносяться до всіх форм власності. [1]

В Україні було створено Державний реєстр нормативно-правових актів з охорони праці (Реєстр НПАОП), а також Державний реєстр нормативних актів з питань пожежної безпеки. [14]

До нормативно-правових актів, яким надана чинність правових норм, обов'язкових до виконання, належать:

1. Правила. До них відносять правила техніки безпеки, санітарні норми та

правила, які містять конкретні вимоги для створення безпечних умов для працівників, заходів протидії нещасним випадкам, захворювань, аварій.

2. Переліки та списки. Переліки можуть бути як і окремим документом, так і додатком, який доповнює інформацію, до вже існуючого акту.

Наприклад, переліки професій, важких робіт та робіт з підвищеною небезпекою, робіт, для виконання яких застосовується праця жінок та неповнолітніх осіб та інші.

3. Норми. Це низка нормативних документів, які визначають рівень, критерії, міру споживання та інші правові відносини працівників у

різних сферах їх виробничої діяльності. Вони можуть бути як самостійним документом, так і частиною іншого.

4. Положення, порядки. Вони регулюють суспільні відносини, містять регламенти, кодифікацію з різних питань з охорони праці.

5. Інструкції. Цей вид правового акту регулює організаційні, науково - технічні, технологічні, фінансові, соціальні та інші спеціальні сторони діяльності підприємств, їх підрозділів і служб, посадових осіб і громадян. Вони містять вказівки, попередження, правила поведінки, визначають порядок або способи безпечного ведення робіт.

6. Статути. Статути в сфері охорони праці містять зведення правил, що регулюють організаційні засади, трудовий розпорядок, дії і взаємодії поведінку, права і обов'язки деяких служб і категорій працівників у

галузях підвищеної небезпеки, де порушення дисципліни або взаємодії може спричинити тяжкі наслідки. [14]

7. Керівництва, вказівки. Це нормативно-правові акти комплексного чи цільового направлення, які включають в себе методики розрахунків, способи організації та безпечного проведення деяких видів робіт, роз'яснення щодо етапів розроблення, проектування та експлуатації об'єктів та технологічних процесів тощо.

8. Стандарти. У сфері охорони праці розроблено систему стандартів, які встановлюють типові вимоги показників безпеки робочого середовища.

9. Акти підприємств з охорони праці. Це акти окремих підприємств, які діють чітко в їх межах і спрямовані на побудову чіткої системи управління безпекою та гігієною праці. Вони встановлюють правила виконання робіт і поведінки працівників на території підприємства, у виробничих приміщеннях, на будівельних майданчиках, робочих місцях відповідно до законів, державних, міжгалузевих і галузевих актів про охорону праці. [14]

Нормативні акти підприємства включають:

- положення: про систему управління охороною праці на підприємстві, про службу охорони праці;
- положення про комісію з питань охорони праці; • положення про навчання, інструктаж і перевірку знань працівників з питань охорони праці (пожежної безпеки);
- положення про організацію медичних оглядів працівників;
- інструкції з охорони праці для працюючих за професіями і видами робіт;
- посадові інструкції;
- інструкції про порядок організації та проведення зварювальних та інших вогневих робіт на підприємстві, загальнооб'єктові та цехові інструкції з пожежної безпеки;

• накази про порядок атестації робочих місць, про порядок організації видачі безкоштовно працівникам певних категорій лікувально-профілактичного харчування, молока або інших

рівноцінних продуктів; про порядок забезпечення працівників підприємства спеодягом, спецвзуттям та іншими засобами індивідуального захисту;

- правила внутрішнього трудового розпорядку;
- перелік посадових осіб підприємства, які зобов'язані проходити попередню і періодичну перевірку знань з охорони праці;

• перелік робіт з підвищеною небезпекою, для проведення яких потрібне попереднє спеціальне навчання і щорічна перевірка знань з охорони праці; колективний договір на підприємстві або в

його структурних підрозділах (угода, трудовий договір) в частині, що стосується охорони праці тощо. [14]

Окрім українських законодавчих нормативно-правових актів регулювання охорони праці відбуваються відповідно до міжнародних вимог.

З 1954 року Україна плідно співпрацює з Міжнародною організацією праці. З часу свого заснування МОП ухвалила низку конвенцій, значна частина яких

стосується питань охорони праці. Серед останніх слід виділити Конвенцію № 155 «Про безпеку й гігієну праці та виробничого середовища», яка закладає міжнародно-правову основу національної політики відносно створення

всєбічної і послідовної системи профілактики нещасних випадків на виробництві і професійних захворювань. [14]

НУБІП України

НУБІП України

РОЗДІЛ 2. ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ

2.1. Обґрунтування доцільності досліджень

На сучасних підприємствах харчової промисловості велика увага приділяється безпеці праці. Одним з основних напрямів є проведення профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань. На всіх підприємствах роботодавці зобов'язані створити безпечні і нешкідливі умови праці.

Охорона праці – це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини у процесі трудової діяльності. [10]

Організована система управління охороною праці на підприємстві регулює взаємовідносини між структурними підрозділами підприємства, стосунки роботодавця з найнятими робітниками. [15]

Управління охороною праці – це чітка взаємодія усіх структур виробництва, спрямована на дотримання нормативних вимог по охороні праці і виконання посадових обов'язків по забезпеченню безпеки виробничих процесів. [15]

Важливу роль в ефективності системи управління охороною праці відіграє підбір і розставлення кадрів. Необхідно створити службу охорони праці, призначити посадових осіб, які забезпечуватимуть вирішення конкретних питань охорони праці на підприємстві. [15]

Безпека та гігієна праці нині визначається тим, що в Україні існує доволі складна ситуація у сфері охорони праці, життя та здоров'я людини. Сьогодні чимала кількість працівників офіційно не працевлаштовані, що призводить до втрати можливості законного захисту їхніх прав, а також збільшується тенденція виробничого травматизму та професійних захворювань.

Протягом багатьох років відношення до питання охорони праці було досить формальним. У період, коли стихійно і слабо керовано формувалися

ринкові відносини, за часів так званої «горбачовської перебудови» для керівництва підприємств пріоритетом було досягнення якомога більшого прибутку в короткі терміни, ніж дотримання правил і норм техніки безпеки, охорону праці відтіснили. Однак і на сьогоднішній день багато керівників в управлінні підприємством діють згідно з раніше засвоєними консервативними принципами, в яких охорона праці займає далеко не перше місце. При цьому варто відзначити той факт, що переважна більшість сьогоднішніх управлінців розуміє всю важливість та необхідність дотримання норм та правил охорони праці на виробництві, вони вважають, що охорона праці є запорукою успіху підприємства.

Роль охорони праці для підприємства насамперед полягає у тому, що життя та здоров'я людини є найвищою цінністю. Це повинні бути пріоритетами керівництва обсяг прибутку, рівень рентабельності чи цінність товару виробництва. Керівництво не повинно залишати без уваги техніку безпеки, яка є першочерговою у виробництві. Крім цього, кожна людина на підприємстві цінна саме як співробітник, який володіє певним знанням, умінням та навичкою.

По-друге, в умовах правильно організованої роботи із забезпечення безпеки праці підвищується дисциплінованість трудящих на підприємстві, підвищується продуктивність праці, знижується кількість нещасних випадків, збоїв обладнання та інших позаштатних ситуацій, тобто насправді позитивно впливає на продуктивність підприємства.

По-третє, охорона праці крім забезпечення безпеки працівників під час виконання ними службових обов'язків включає:

- профілактику професійних захворювань;
- організацію повноцінного відпочинку та харчування працівників у період перерв;

- постачання працівників необхідним спецодягом, гігієнічними засобами, засобами захисту;
- реалізацію певних соціальних пільг та гарантій.

Правильний підхід до організації охорони праці на виробництві, застосування нематеріальних стимуляторів дають працівникам почуття стабільності, захищеності прав та інтересів, уваги з боку керівництва до своїх працівників. Налагоджена охорона праці знижує плинність кадрів, що, своєю чергою, позитивно діє на стабільність підприємства. Визначено, мають місце інші, менш значні форми впливу охорони праці на продуктивність підприємства. Однак, і перерахованих вище достатньо вистачає для того, щоб зрозуміти особливе значення якісної підтримки охорони праці на підприємстві.

Охорона праці сьогодні як ніколи актуальна. Добре відомо, що виникнення нештатних ситуацій може надовго зупинити роботу виробництва, створити як напружену атмосферу у роботі, а й принести істотні фінансові витрати керівника. У зв'язку з цим актуальним стає питання своєчасного розпізнавання та вирішення проблем охорони праці, причини виникнення яких ведуть до травматизму на підприємстві, професійних захворювань.

До проблем охорони праці насамперед належить несвоєчасне та неякісне навчання працівників підприємства, відсутність достатньої професійної компетентності. Заходами, що запобігають цим складностям, є проведення інструктажів, навчання безпечним прийомам виконання робіт. У деяких випадках потрібні зміни та форми викладу, додавання відео та аудіо супроводу, створення наочних схем та моделей ситуацій на додаток до сухого тексту програм первинного чи повторного інструктажу, повніше використання сучасних технологій навчання та перевірки знань вимог охорони праці. Для всіх працівників, у тому числі керівників організації, а також роботодавців індивідуальних підприємств, обов'язком має бути проходження навчання в галузі охорони праці та перевірки знань вимог охорони праці.

Однією з проблем охорони праці є невідповідність персоналу всіх ланок управління до прийняття правильних рішень у позаштатній (аварійній) ситуації, що, у свою чергу, призводить до більш тяжких наслідків як для самого постраждалого, так і для його оточення.

Для уникнення розвитку обтяжуючих факторів у разі аварії, нещасного випадку або навіть мікротравми (небезпечної дії працівника) необхідно постійно опрацьовувати ключові дії персоналу, щоб запобігти наступу таких подій. Для цього потрібно чітко донесення до співробітників, згідно зі специфікою їх діяльності, інформації про те, яким чином необхідно діяти в першу чергу, в другу, а яким неприпустимо при поточному розвитку подій. Обов'язком безпосереднього керівника має бути розкриття ланцюжка вірних дій працівника в кожній конкретній ситуації, а також вказівку на наслідки, які можуть виникнути в ситуації, здійснена працівником невірних дій, позначення ступеня ризику, який працівник наражає на себе та своїх колег по роботі.

Зниження порога небезпеки, відповідальності та притуплення пильності працівника в процесі виробництва, що має достатній стаж, також відноситься до основних проблем охорони праці на підприємстві. Працівник, прагнучи скоротити витрати та свої власні сили, як правило, самостійно «оптимізує» свій робочий процес, при цьому ігноруючи вимоги, які стосуються даного робочого місця або спеціальності, щодо безпечного виконання технологічних процесів.

Процес організації праці є ключовим у системі управління охороною праці для підприємства. Даний етап повинен включати виявлення всіх можливих шкідливих і небезпечних виробничих факторів робочого середовища і трудового процесу на кожному конкретному робочому місці, ділянці, цеху, виробництві, це, в свою чергу, дозволить усунути ці фактори до початку виконання робіт, і сприятиме більш раціональній організації безпечної та ефективної праці працівників. Для того, щоб керівники робіт могли здійснити ефективну оцінку ризиків, необхідно організовувати додаткове навчання, підвищення кваліфікації в галузі охорони праці.

Однією з нагальних проблем охорони праці з виробництва є порушення трудового режиму (режиму праці та відпочинку) працівників підприємства. Варто зазначити, що навіть незначні відхилення від нормального трудового

режиму, визначеного трудовим договором та Трудового кодексу України ведуть до різкого збільшення таких негативних факторів, як:

– нестача часу відведеного відпочинку, що веде до накопичення втоми та втоми;

– притуплення уваги;

– дратівливість;

– поспіх, бажання закінчити роботу якомога швидше;

– зниження працездатності;

– зростання ризику виникнення захворювання;

– максимальна оптимізація робочого процесу самим працівником шляхом скорочення часу на підготовку до роботи, підготовку інструменту, оцінку умов робіт.

Усі перелічені чинники негативно впливають дотримання охорони праці, підвищують рівень аварійності, виробничий травматизм, захворюваність, викликана виробничими чинниками.

Міжнародний стандарт ISO 45001:2018 «Системи менеджменту охорони здоров'я та безпеки праці. Вимоги з керівництвом по застосуванню» містить інформацію про надійні і ефективні набори процесів, спрямованих на підвищення безпеки праці в глобальних ланцюжках поставок. Очікується, що новий міжнародний стандарт буде сприяти підвищенню ефективності організацій усіх розмірів і галузей, скорочення кількості травм і захворювань на робочому місці по всьому світу. [18]

2.2. Характеристика ТОВ «Перший столичний хлібозавод»

ТОВ «Хлібні інвестиції» – одна з найбільших та інноваційних українських компаній з виробництва хлібопродуктів, який займає 8% ринку хлібобулочних виробів України і знаходиться на 3-му місці серед найбільших хлібних підприємств.

Історія розвитку нараховує більше 25-ти років роботи на ринку хліба. ТОВ «Хлібні інвестиції» – лідер за кількістю та якістю вкладених в підприємства серед усіх хлібних компаній.

Компанія є орієнтиром для інших хлібних компаній у напрямку розвитку, модернізації виробництва, поліпшення якості хлібобулочних виробів.

Стратегією розвитку підприємства є вибір і встановлення сучасного обладнання від провідних світових виробників, яке гарантує високу якість продукції, що випускається на наших підприємствах.

- 1994 р. - в Хмельницькому було створено ТОВ «Заграда Експо», яке займалося виробництвом борошна на давальницьких умовах та постачанням на макаронні та хлібопекарські підприємства.
- 1998 р. - на біржі в Івано-Франківську було куплено 20% акцій Івано-Франківського хлібокомбінату. Решта акцій було докуплено у трудового колективу. Підприємство знаходилося в досить незадовільному стані. На сьогоднішній день це одне з найкращих підприємств області.
- 1999 р. - на аукціоні в м. Луцьку було придбано 10% акцій підприємства ВАТ «Хліб», решта акцій було докуплено у трудового колективу.
- 2001 р. - офіс ТОВ «Заграда Експо» для збільшення своїх можливостей переїжджає у м. Київ.
- 2002 р. - група компаній «Хлібні інвестиції» придбала 62,3% акцій Бердичівського хлібозаводу у АКБ «Форум».
- 2003 р. - 26 лютого 2003 року було створено групу компаній «Хлібні інвестиції», куди увійшли усі активи ТОВ «Заграда Експо».

• 2003 р. - у ТОВ «ТНТ» було придбано 52,43% акцій Чернівецького хлібокомбінату.

• 2007 р. - компанія купує непрацюючий завод у Нових Петрівцях, Київської області у «Облспоживспілки». Ч на його місці будує новий завод потужністю 150 тонн на добу.

• 2012 р. - в квітні 2012 року у селі Нові Петрівці (Київська область) відбулось відкриття нового хлібозаводу – ТОВ «Перший Столичний хлібозавод».

• 2013 р. - на ТОВ «Першому Столичному хлібозаводі» була запущена нова лінія з виробництва булочних дрібноштучних виробів, обладнання якої було придбане на словенському заводі «Гостол».

• 2016 р. - відкриття другого потужного цеху на ТОВ «Першому Столичному хлібозаводі» для розширення асортименту і забезпечення попиту споживачів на продукцію поточних ліній для хлібів: "Український", "Родинний", "Батон".

• 2018 р. - 23 листопада 2018 року у с. Нові Петрівці відбулося урочисте відкриття заводу з виробництва заморожених хлібобулочних виробів – ТОВ "Chanta Mount".

• 2020 р. - нова автоматизована лінія з виробництва лаваша відкрита 10 червня 2020 року на ТОВ «Бердичівському хлібозаводі».

У квітні 2012 року у селищі Нові Петрівці Київської області сталася важлива подія – відкрився Перший Столичний хлібозавод. Завдяки злагодженості в роботі всіх учасників проекту, ремонт та підготовчі заходи були проведені дуже швидко.

Цей потужний хлібокомбінат розрахований на добову норму близько 130 тон хлібобулочної продукції. Тому він може обслуговувати не тільки столицю та Київську область, а й прилеглі регіони.

Виробництво хліба та хлібобулочних виробів в Україні на нашому заводі є одним із найсучасніших. Це стало можливим завдяки тому, що абсолютно

всі його ланки мають устаткування від відомих виробників з Німеччини, Словенії, США, Швеції, а також українських «Краян».

ТОВ Перший Столичний хлібозавод у Києві є єдиним підприємством цієї галузі, яке розроблене за останніми вимогами та повністю відповідає сучасним стандартам.

Хлібокомбінат входить до потужного українського холдингу «Хлібні інвестиції», який має власну торгівельну марку «Цар Хліб». Завдяки сучасному оснащенню та передовим технологіям об'єднання планує охопити 8% від ринку хліба в Україні.

У 2013 році завдяки запуску нових цехів, для яких була придбана техніка закордонного виробництва, була запущена нова лінія з виробництва булочних дрібноштучних виробів, устаткування якої було придбано на словенському заводі «Гостол».

Загалом на оснащення було витрачено більше 1,5 млн євро.

Враховуючи перспективи, які має хлібозавод, він є бажаним об'єктом інвестицій. На сьогодні це вже понад 15 мільйонів доларів США. У межах цього фінансування планується відкриття цеху з виготовлення кондитерської продукції.

Виробництво хлібобулочних виробів планується нарощувати кожного року завдяки залученню нового обладнання. [19]

РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ВЛАСНИХ ДОСЛІДЖЕННЯ

3.1. Визначення ризиків БІГП на ТОВ «Перший столичний млібозавод»

Протягом роботи на працівника можуть впливають різні чинники, серед яких, зокрема, і шкідливі виробничі фактори. Захистити від них працівника і створити безпечні та нешкідливі умови праці — обов'язок роботодавця.

Шкідливі виробничі фактори — це фактори середовища і трудового процесу, що можуть спричинити професійну патологію, тимчасове або стійке зниження працездатності, підвищити частоту захворювань, призвести до порушення здоров'я потомства. [20]

Основні небезпечні та шкідливі виробничі фактори поділяють на хімічні, фізичні, біологічні та психофізіологічні (Рисунок 3.1).

Виробничі фактори, що можуть спричинити порушення здоров'я працівника

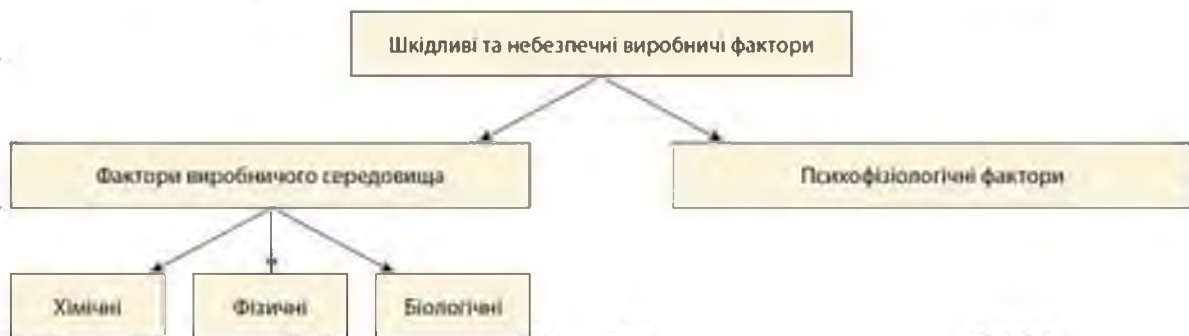

Рис. 3.1. Класифікація небезпечних та шкідливих виробничих факторів

До хімічних небезпечних і шкідливих виробничих факторів належать органічні та неорганічні речовини та їхні сполуки.

Фізичні небезпечні та шкідливі виробничі фактори — це: незадовільний мікроклімат (температура, вологість, вентиляція повітря, інфрачервоне, або ультрафіолетове випромінювання) в приміщенні;

- барометричний тиск;
- постійні електричні поля і випромінювання;
- небезпечне іонізуюче випромінювання;
- високий рівень промислових шумів та вібрацій (місцева або загальна);

недостатнє природне або технічне освітлення в робочих приміщеннях.

НУБІП України
[20] Біологічні фактори — це мікроби, грибки, продукти мікробіологічного синтезу (кормові дріжджі, антибіотики, гормони, засоби захисту рослин) тощо. [20]

До психофізіологічних факторів належать:

НУБІП України
емоційна напруга (обумовлена, наприклад, надмірним навантаженням на центральну нервову систему, органи чуттів); динамічні й статичні перевантаження;

вимушене положення тіла при виконанні різноманітних виробничих операцій;

НУБІП України
надмірний і тривалий тиск різних предметів на кінцівки та інші частини тіла, перевантаження окремих систем організму; недостатня рухова активність; надмірно швидкий темп роботи. [20]

На кожному етапі діяльності виробництва постійно з'являються ризики виникнення небезпечних (несприятливих) подій. Відповідно до розділу 3 «Терміни та визначення понять» ДСТУ 45001:2018, ризик – це вплив невизначеності. Цей вплив визначається відносно до очікуваного результату –

НУБІП України
позитивного чи негативного. Невизначеність – це стан відсутності, навіть часткової, інформації щодо події й наслідків, ймовірності виникнення. Це визначення ризику є загальним для всіх стандартів ISO щодо систем управління. [2]

Даний розділ стандарту також дає визначення поняттю ризик у сфері охорони здоров'я та безпеки праці – це поєднання ймовірності виникнення небезпечної події (-ій) впливу (-ів), пов'язаного з роботою, і тяжкості травми та погіршення стану здоров'я, що може бути спричинене подією (-ями) чи впливом (-ами). [2]

Окрім визначень та термінів, вказаних у стандарті, використовують поняття «професійний ризик», «виробничий ризик»

НУБІП України

Поняття професійного ризику використовується для характеристики рівня безпеки людини в сфері професійної діяльності.

Професійний ризик - це ймовірність ушкодження (втрати) здоров'я або смерті в результаті несприятливого впливу факторів виробничого середовища і трудового процесу, пов'язана з виконанням обов'язків за трудовим договором (контрактом) та в ряді інших, встановлених законодавством, випадках. [21]

Сфера виробництва є досить складною та просторою, що зумовлює можливість виникнення значної кількості ризиків, сутність, причини та види яких розглянуто в працях багатьох сучасних дослідників. [22]

Так, у низці наукових праць виробничий ризик визначається як ризик, пов'язаний з виробництвом продукції, товарів і послуг, із здійсненням будь-яких видів виробничої діяльності, в процесі якої підприємці стикаються з проблемами неадекватного використання сировини, підвищенням собівартості, збільшенням втрат робочого часу, неефективним використанням нових методів виробництва.

Процес управління ризиками на підприємстві здійснюється в рамках системи управління охороною праці. Система управління охороною праці – це складник загальної системи керування галуззю, об'єднанням підприємств, підприємством, установою, організацією, що сприяє запобіганню нещасним випадкам на виробництві і професійним захворюванням, установлює політику, цілі охорони праці та способи їх досягнення, охоплює комплекс заходів, спрямованих на виконання вимог законодавства про охорону праці. Тому під цим можна розуміти заходи щодо запобіганню нещасним випадкам на виробництві, а також професійним захворюванням.

В якості ризикових подій слід комплексно розглядати виробничі нещасні випадки, а також професійні захворювання. [23]

Нещасний випадок – це обмежена в часі подія чи раптовий вплив на працівника небезпечного виробничого чинника, що сталася з ним під час виконання ним трудових обов'язків, унаслідок чого завдано шкоди здоров'ю чи трапилася смерть. [24]

Професійне захворювання – патологічний стан людини, зумовлений професійною діяльністю працівника та пов'язаний винятково чи переважно з впливом шкідливих виробничих факторів. [21]

Відповідно до наведених вище визначень, в рамках системи управління охороною праці, у якості подій необхідно комплексно розглядати травми, смертельні випадки та хвороби працівників. Комплексну характеристику таких подій позначають терміном «професійна небезпека»

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

3.2. Оцінювання ризиків та розроблення заходів управління

Ефективне управління ризиками в рамках функціонування систем управління охороною праці передбачає виконання процесу у двох напрямках:

- мінімізація ймовірності виникнення професійних небезпек;
- мінімізація тяжкості наслідків реалізації професійної небезпеки.

Досягнення стану ідеальної безпеки в умовах діяльності будь-якого підприємства, установи чи організації є неможливим, тому кінцевим результатом процесу управління ризиками є досягнення та підтримка певного прийняттого рівня, який максимально наближається до нуля. [23]

Головною умовою управління ризиками в галузі охорони праці необхідно розуміти їх умови виникнення та існування.

Якщо розглядати систему управління охороною праці на підприємстві ТОВ «Перший столичний хлібозавод» як систему «людина – машина-середовище» можна визначити багато факторів, які впливають на її функціонування. Ці фактори можна вважати факторами невизначеності даної системи.

В контексті системи «людина – машина - середовище» можна визначити

4 основні групи факторів, що впливають на діяльність підприємства:

1. «Людський фактор»;
2. Фактори зовнішнього (природного) середовища в просторі якого функціонує система;
3. Небезпечні та шкідливі фактори технічних системи;
4. Небезпечні та шкідливі фактори виробничого середовища

Сучасні дослідження показують, що виникнення виробничого травматизму, в першу чергу залежить від «людського фактору», оскільки саме людина є невід'ємною частиною даної системи.

У галузі промислової безпеки та охорони праці найбільш поширені наступні формулювання цього терміну:

характеристики людини (або групи людей) і машини (або технічних систем), які проявляються в конкретних умовах їх взаємодії в системі «людина-машина», функціонування якої визначається досягненням поставленої мети;

- інтегральні характеристики зв'язку людини і технічного пристрою, що проявляються в конкретних умовах їх взаємодії при функціонуванні ергатичної системи (система, одним з необхідних елементів функціонування якої є людина або група людей);

- психологічні, фізіологічні, антропометричні та інші характеристики людини, її можливості і обмеження, які визначаються в конкретних умовах їх взаємодії з об'єктом управління;

- роль людини в системі людина-машина, людина-природні процеси, людина - соціальні процеси і т.п. [23]

Достовірні причини виникнення такого явища як «людський фактор» ще не визначено, бо не можливо ідентифікувати мотиви працівників, які свідомо чи несвідомо діють наперекір установлених правил.

Порушення вимог безпеки праці, які можна вважати основними причинами нещасних випадків на виробництві є:

- Порушення працівниками трудової та виробничої дисципліни;
- Недодержання вимог інструкцій з охорони праці;
- Допуск до роботи без навчання та перевірки знань з питань охорони праці. [25]

Не можна зважати на те, що однією з причин порушення працівниками вимог з охорони праці та безпеки життєдіяльності є психофізіологічний стан людини. До таких факторів можна віднести стрес, перевтому, неувважність, метеозалежність, яка може впливати психічний та фізичний на стан працівника.

Для мінімізації ризиків, пов'язаних з «людським фактором», необхідно проводити превентивні заходи щодо попередження виробничого травматизму, навчання з охорони праці, популяризацію цієї теми серед різних відділів

підприємства, контроль знання та дотримання основних вимог безпеки праці.

[23]

Під час прийняття на роботу та протягом своєї роботи працівник проходить навчання з охорони праці.

Відповідно до Типового положення навчання з питань охорони праці - це навчання працівників, учнів, курсантів, студентів, слухачів з метою отримання необхідних знань і навичок з питань охорони праці або безпечного ведення робіт.

Стаття 18 Закону України «Про охорону праці» передбачає, що працівники під час прийняття на роботу і в процесі роботи повинні проходити за рахунок роботодавця інструктаж, навчання з питань охорони праці, з надання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків і правил поведінки у разі виникнення аварії. [10]

Інструктажі з питань охорони праці проводяться на всіх підприємствах, установах і організаціях незалежно від характеру їх трудової діяльності, підлеглості і форми власності. Мета інструктажу - навчити працівника правильно і безпечно для себе і навколишнього середовища виконувати свої трудові обов'язки. [26]

Відповідно до характеру і часу проведення інструктажів з питань охорони праці поділяються на: вступний, первинний, повторний, позаплановий та цільовий.

Вступний інструктаж проводиться спеціалістом служби охорони праці або іншим фахівцем відповідно до наказу (розпорядження) по підприємству, який встановленому Типовим положенням порядку проходів навчання і перевірку знань з питань охорони праці. [26]

Первинний інструктаж проводиться з працівником до початку роботи безпосередньо на робочому місці. [26]

Повторний інструктаж проводиться на робочому місці індивідуально з кожним працівником або групою працівників, які виконують однотипні роботи, за обсягом і змістом переліку питань первинного інструктажу.

Повторний інструктаж проводиться в терміни, визначені нормативно-правовими актами з охорони праці, не рідше:

- на роботах з підвищеною небезпекою — 1 раз на 3 місяці;
- для решти робіт — 1 раз на 6 місяців.
- Позаплановий інструктаж проводиться з працівниками на робочому місці або в кабінеті охорони праці.
- при введенні в дію нових або переглянутих нормативно-правових актів з охорони праці, а також при внесенні змін та доповнень до них;
- при зміні технологічного процесу, заміні або модернізації устаткування, приладів та інструментів, вихідної сировини, матеріалів та інших факторів, що впливають на стан охорони праці;

• при порушенні працівниками вимог нормативно-правових актів з охорони праці, що призвели до травм, аварій, пожеж тощо; при перерві в роботі виконавця робіт більш ніж на 30 календарних днів, для робіт з підвищеною небезпекою, а для решти робіт — понад 60 днів. [26]

- Цільовий інструктаж проводиться з працівниками:
- при ліквідації аварії або стихійного лиха;
- при проведенні робіт, на які відповідно до законодавства оформлюються
- наряд-допуск, наказ або розпорядження.

Первинний, повторний, позаплановий і цільовий інструктажі проводить безпосередній керівник робіт (начальник структурного підрозділу, майстер) або фізична особа, яка використовує найману працю. [26]

Кожен працівник повинен знати та дотримуватися вимог щодо дотримання безпеки праці та охорони здоров'я, зазначених у нормативно-правовій базі, що стосується даної сфери діяльності.

Так, статтею 14 Закону України «Про охорону праці» передбачено такі обов'язки працівника щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці:

дбати про власну безпеку, а також про безпеку сторонніх людей при виконанні робіт чи під час перебування на території підприємства;
 користуватися засобами колективного та засобами індивідуального захисту;

знати і виконувати вимоги нормативно-правових актів з охорони праці, правила поводження з машинами, механізмами, устаткуванням та іншими засобами виробництва;
 проходити періодичні медичні огляди, навчальні курси, інструктажі, атестацію знань з безпеки праці. [10]

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

3.3. Впровадження вимог стандарту ДСТУ ISO 45001:2019 та нормативно-правових актів з питань охорони здоров'я та безпеки праці на ТОВ «Перший столичний хлібо завод»

ТОВ «Перший столичний хлібо завод» займає лідируючі позиції на ринку України. Як і переважна більшість підприємств цього сегменту галузі його мета – задоволення потреб споживачів за допомогою якісного та безпечного продукту. Для підтримання цього на виробництві створена служба головного технолога та служба контролю якості, які слідкують за дотриманням правильності технологічних процесів, відповідності рецептурам, займаються впровадженням систем якості, моніторингу нововведень у нормативно-правовій базі угазузі.

Але одним з найважливіших аспектів організованого та безперервного виробництва є дотримання усіма працівниками виробництва вимог щодо питань з охорони праці.

ТОВ «Перший столичний хлібо завод» не сертифікований за ДСТУ ISO 45001:2019. Але на підприємстві створена та діє служба з охорони праці, дотримуються вимоги нормативно-правових актів України у даній сфері діяльності.

У ході виконання магістерської роботи було розроблено положення про систему управління охороною праці на підприємстві відповідно до вимог ДСТУ ISO 45001:2019 для покращення ефективності роботи служби охорони праці на підприємстві.

НУБІП України

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
«ПЕРШИЙ СТОЛИЧНИЙ ХЛІБОЗАВОД»

ПОЛОЖЕННЯ ПРО СИСТЕМУ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ

Київ

НУБІП України

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

(посада керівника підприємства, ПІБ)

Від __ « _____ » 2021 р.

НУБІП України

ПОЛОЖЕННЯ

ПРО СИСТЕМУ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ (СУОП)

У ТОВ «Перший столичний хлібозавод»

I. Загальні положення

1.1. Система управління охороною праці (далі — СУОП) розроблена відповідно до вимог статті 13 Закону України «Про охорону праці», ДСТУ ISO 45001:2019 Системи управління охороною здоров'я та безпекою праці, Концепції реформування системи управління охороною праці в Україні, схваленої розпорядженням КМУ від 12.12.2018 № 989-р та інших законодавчих і нормативно-правових актів з питань охорони праці.

1.2. Основною метою створення СУОП на підприємстві є збереження життя і здоров'я працівників. Цієї мети досягають шляхом розробки та впровадження комплексу запобіжних правових, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних, соціально-економічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів для створення безпечних і комфортних умов праці.

1.3. Дія СУОП поширюється на всі структурні підрозділи підприємства.

II Загальний опис СУОП

2.1. СУОП призначена забезпечувати охорону життя, здоров'я і безпеку працівників, зокрема тимчасових працівників, персоналу підрядника, інших осіб на підприємстві.

2.2. Загальна модель СУОП підприємства згідно з ДСТУ ISO 45001:2019 побудована на основі методології, відомої як «Плануй-Виконуй-Перевірй-Дій», яку можна стисло описати так:

Плануй	Установлюй цілі та визначай процеси, необхідні для отримання результатів, що відповідають політиці керівництва у сфері охорони праці
Виконуй	Запроваджуй процеси
Перевірй	Виконуй моніторинг і вимірй процеси, враховуючи політику у сфері охорони праці, цілі, завдання, нормативні вимоги, а також звітуй про результати
Дій	Вживай заходів для постійного покращення показників у сфері охорони праці

2.3. Політика у сфері охорони праці підприємства. Керівництво підприємства гарантує дотримання вимог законодавства у сфері охорони праці, запобігання нещасним випадкам і професійним захворюванням; встановлює пріоритет життя та здоров'я працівників і створює на робочих місцях у кожному структурному підрозділі належні, безпечні й здорові умови праці. Політика керівництва підприємства у сфері охорони праці полягає:

- у інформуванні працівника під час укладання трудового договору про умови праці;
- забезпеченні придбання, комплектування, видачу та утримання засобів індивідуального та колективного захисту відповідно до нормативно-правових актів з охорони праці;
- створенні на робочому місці в кожному структурному підрозділі умов праці відповідно до нормативно-правових актів, а також забезпечення додержання вимог законодавства щодо прав працівників у галузі охорони праці;
- створенні служби охорони праці та призначенні посадових осіб, які забезпечують вирішення конкретних питань з охорони праці, затвердженні

інструкцій про їхні обов'язки та права під час виконання покладених на них функцій, а також контролюванні їх додержання;

- організації проведення інструктажів, навчання і перевірки знань працівників з питань охорони праці та спеціального навчання з технічної експлуатації для певної категорії працівників;

- організації професійної підготовки і підвищення кваліфікації працівників з питань охорони праці;

- розробленні і затвердженні положень, інструкцій, інших актів з охорони праці, що діють у межах підприємства та встановлюють правила

виконання робіт і поведінки працівників на території інспекції, робочих місцях відповідно до нормативно-правових актів з охорони праці, забезпеченні

безоплатно працівників нормативно-правовими актами та іншими актами з питань охорони праці;

- розробці й реалізації комплексних заходів для досягнення встановлених нормативів і підвищенні наявного рівня охорони праці;

- забезпеченні виконання необхідних профілактичних заходів відповідно до обставин, що змінюються;

- забезпеченні належного утримання будівель і споруд, офісного обладнання та устаткування;

- забезпеченні усунення причин, що призводять до нещасних випадків, професійних захворювань, і здійсненні профілактичних заходів, визначених за підсумками розслідування цих причин;

- організації розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій відповідно до Порядку проведення розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних

захворювань і аварій на виробництві, затвердженого постановою КМУ від 17.04.2019 № 337;

- забезпеченні соціального захисту працівників, відшкодування шкоди особам, які постраждали від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Керівництво підприємства забезпечує

функціонування СУОП і всебічно сприяє запобіганню травматизму та погіршенню стану здоров'я працівників.

2.4. Планування СУОП на підприємстві передбачає забезпечення:

- комплексних заходів для досягнення встановлених нормативними актами з охорони праці, підвищення наявного рівня безпеки праці;

- заходів для усунення недоліків і виконання приписів органів державного нагляду;
- заходів для поліпшення умов і безпеки праці;

- заходів для усунення недоліків, виявлених під час розслідування нещасних випадків та аварій;

- планування фінансових витрат на охорону праці на підприємстві за наданими від структурних підрозділів узагальнених проектів планів витрат, з урахуванням пропозицій щодо порядку, періоду й розподілу фінансування заходів, спрямованих на досягнення встановлених нормативів безпеки та гігієни праці, підвищення рівня охорони праці й попередження випадків травматизму, профзахворювань і аварій на виробництві.

2.5. Запровадження і підтримання функціонування СУОП передбачає:

- визначення осіб, уповноважених на розроблення, запровадження і підтримання функціонування СУОП, а також на забезпечення її необхідними ресурсами;

- забезпечення необхідної компетентності (належної освіти, підготовленості та достатнього досвіду роботи) кожного працівника, який виконує завдання, що може спричинити вплив на безпеку праці;

- забезпечення інформаційного зв'язку з питань охорони праці на підприємстві, а також із підрядниками та іншими сторонніми особами;

- залучення працівників для виконання робіт у межах СУОП, а також до обговорення важливих питань з охорони праці;

- розроблення і запровадження документації СУОП, підтримка документації в актуальному стані, а також забезпечення належного контролю за дотриманням вимог законодавчих і нормативно-правових актів з питань охорони праці.

2.6. Основні види перевірок і контролю за охороною праці:

- здійснення державного нагляду;
- контроль з боку контролюючих органів з нагляду за охороною праці,
- раптові цільові перевірки робочих місць у структурних підрозділах

підприємства групами оперативного контролю чи окремими уповноваженими посадовими особами. Результати раптових перевірок робочих місць оформлюють актом і розглядаються керівниками підрозділів підприємства.

Перевірка передбачає:

- дотримання Закону України «Про охорону праці», законодавчих, нормативно-правових та інших актів з охорони праці;
- стану умов праці працівників;
- виконання підрозділами підприємства своїх обов'язків щодо створення безпечних і здорових умов праці;

- забезпечення безпечного ведення робіт під час виконання працівниками посадових обов'язків.

2.7. Для оцінки результативності функціонування СУОП на підприємстві під час проведення нарад із керівниками структурних підрозділів

служба охорони праці звітує про стан охорони праці на підприємстві за

поточний період. Для аналізу та оцінки стану охорони праці використовують:

- інформацію про травмування персоналу;
- матеріали розслідування нещасних випадків, професійних захворювань, аварій;

- приписи органів державного нагляду;
- матеріали спеціальних обстежень з питань охорони праці тощо.

2.8. На підставі аналізу та оцінки стану охорони праці розробляють і реалізують управлінські рішення та здійснюють планування роботи з охорони праці й результативності функціонування СУОП на підприємстві.

Для проведення навчання, інструктажів, семінарів, лекцій, виставок тощо створюють кабінет з охорони праці. Пропаганду безпечних методів праці проводять з використанням усіх форм, зокрема.

• проведення тематичних селекторних нарад;
 • розміщення інформації з питань охорони праці на веб-сайті підприємства;

• проведення оглядів, семінарів;

• вивчення та застосування світового досвіду організації роботи щодо поліпшення умов і підвищення безпеки праці на основі міжнародного співробітництва.

Забезпечення наявності необхідних ресурсів (фінансових, людських та інших) для розроблення, запровадження і підтримання функціонування СУОП, а також її поліпшення.

III Загальний розподіл функціональних обов'язків у сфері охорони праці на підприємстві

Обов'язки та повноваження посадових осіб, залучених до СУОП, визначені з урахуванням вимог Закону України «Про охорону праці», нормативно-правових актів у сфері охорони праці Вищої школи охорони

3.1. Керівник підприємства:

• здійснює загальне керівництво охороною праці відповідно до Закону України «Про охорону праці», Кодексу законів про працю України та інших нормативних актів, спрямованих на створення здорових і безпечних умов праці для працівників підприємства;

• утворює службу охорони праці;

• організовує розроблення і впроваджує в дію СУОП на підприємстві та здійснює загальне керівництво СУОП;

• контролює через службу охорони праці дотримання працівниками підприємства вимог нормативно-правових актів з охорони праці;

• затверджує положення, інструкції з охорони праці, чинні в межах підприємства;

• забезпечує організацію розслідування і ведення обліку нещасних випадків, що сталися з працівниками підприємства;

- створює і забезпечує оптимальні режими праці персоналу працівників підприємства.

3.2. Керівник управління по роботі з персоналом:

- під час укладання трудового договору інформує працівника про умови праці;

- направляє новоприйнятих працівників до служби з охорони праці для проходження вступного інструктажу з охорони праці;

- планує організацію підвищення кваліфікації посадових осіб з питань охорони праці відповідно до заявки Служби з охорони праці.

3.3. Керівник відділення фінансового забезпечення і бухгалтерського обліку.

- здійснює контроль за цільовим освоєнням коштів, які спрямовані на виконання заходів окремого розділу з охорони праці Колективного договору, забезпечує виконання заходів з охорони праці.

3.4. Служба охорони праці забезпечує функціонування СУОП.

- веде облік та аналіз причин виробничого травматизму, професійних захворювань і захворювань, обумовлених виробничими чинниками;

- вивчає умови праці на робочих місцях;

- разом із керівниками структурних підрозділів підприємства розробляє тематику інструктажів з охорони праці за напрямками діяльності;

- спільно з представниками відповідних структурних підрозділів бере участь у перевітках, обстеженнях технічного стану будівель, споруд, обладнання, засобів колективного та індивідуального захисту, санітарно-технічних пристроїв, вентиляційних систем тощо;

- бере участь:

- у розробленні заходів (планів, програм тощо) щодо поліпшення умов праці та СУОП, запобігання травматизму, професійним захворюванням і захворюванням, обумовленим виробничими чинниками; надає відповідну організаційно-методичну допомогу з виконання запланованих заходів.

– розробленні керівниками структурних підрозділів інструкцій з охорони праці;
 – роботі комісії із розслідування нещасних випадків і професійних захворювань, що сталися з працівниками підприємства;

• надає методичну та консультативну допомогу керівникам структурних підрозділів під час розроблення інструкцій з охорони праці;
 • вживає заходів щодо забезпечення структурних підрозділів нормативними актами, посібниками, наочною агітацією та інформаційними матеріалами з питань охорони праці;

• організовує навчання з охорони праці та спеціальне навчання для працівників певних категорій;
 • бере участь у роботі комісії з перевірки знань з питань охорони праці;
 • організовує за необхідності оперативні наради з охорони праці у структурних підрозділах;

• складає звіти з охорони праці за встановленими формами та у визначені терміни;
 • проводить планові та позапланові перевірки підрозділів щодо дотримання норм охорони праці;

• вимагає відсторонення від роботи осіб, які не пройшли передбачених законодавством навчання, інструктажу, перевірки знань і не мають допуску до відповідних робіт або не виконують вимог нормативно-правових актів з охорони праці;

• представляє підприємства в державних і громадських організаціях під час обговорення питань охорони праці.
 • виконує інші завдання і доручення керівника підприємства відповідно до компетенції.

3.5. Керівник структурного підрозділу.

У межах своїх повноважень у підпорядкованому підрозділі керівники структурних підрозділів зобов'язані забезпечувати:

- здорові й безпечні умови праці на робочих місцях,

- виконання персоналом посадових обов'язків з дотриманням вимог охорони праці;

- своєчасне проведення інструктажів з охорони праці з усіма працівниками структурного підрозділу з обов'язковим оформленням їх у журналі обліку інструктажів;

- своєчасне складання заявок на спецодяг, взуття, засоби індивідуального захисту й профілактики;

- виконання приписів органів державного нагляду за охороною праці, працівників служби охорони праці установи;

- своєчасне розроблення й перегляд інструкцій з охорони праці для професій і видів робіт.

3.6. Працівники підприємства.

Працівники підприємства зобов'язані:

- дбати про особисту безпеку й здоров'я, а також про безпеку та здоров'я оточуючих у процесі виконання будь-яких робіт чи під час перебування на території підприємства;

- знати й виконувати вимоги нормативно-правових актів з охорони праці;

- проходити інструктажі, навчання з питань охорони праці, з надання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків і правил поведінки у разі виникнення аварії;

- співпрацювати з керівництвом у сфері організації безпечних і нешкідливих умов праці, особисто вживати посильних заходів щодо усунення будь-якої виробничої ситуації, яка створює загрозу його життю чи здоров'ю оточуючих, повідомляти про небезпеку свого безпосереднього керівника або праці іншу посадову особу;

- негайно повідомляти безпосереднього керівника робіт чи іншу уповноважену особу підприємства про кожний нещасний випадок, який стався з ним або свідком якого він був, і вживати заходів щодо надання необхідної допомоги потерпілому;

• додержуватися зобов'язань щодо охорони праці, передбачених колективним договором і правилами внутрішнього трудового розпорядку підприємства;

• працівник несе безпосередньо відповідальність за порушення зазначених вимог.

За порушення правил охорони праці працівника можуть притягти до дисциплінарної, адміністративної, матеріальної і кримінальної відповідальності.

Розробив:
Інженер з охорони праці _____

Погоджено:

Директор з виробництва _____
Керівник управління по роботі з персоналом _____

Голова профспілки _____

Керівник структурного підрозділу _____

Керівник відділення фінансового забезпечення і бухгалтерського обліку _____
Юрисконсульт _____

НУБІП України

НУБІП України

3.4. Економічна ефективність

Основним чинником поліпшення стану охорони праці на сучасних приватних і державних підприємствах відповідно до вимог нормативних актів дедалі рішучіше виступає економічна заінтересованість самих підприємств.

Наслідки нещасних випадків і порушень нормативних актів стали настільки відчутні, що підприємства самі заінтересовані в додержанні всіх вимог охорони праці.

У роботі підприємств з охорони праці все більшого значення набувають такі фактори:

- економічна заінтересованість власника (керівника) в одержанні максимального прибутку, зменшенні витрат на штрафи санкції, ремонт пошкодженого устаткування, відшкодування шкоди потерпілим;

- необхідність постійного підвищення якості й конкурентоспроможності продукції, що можливо лише за сприятливих і безпечних умов праці; моральна та юридична відповідальність власника за нещасні випадки і відшкодування збитків потерпілим та їх сім'ям;

- необхідність змінювати позиції підприємства на ринку серед вітчизняних і зарубіжних конкурентів;

- необхідність підвищувати продуктивність праці й віддачу кожної затраченої людино-години, збільшувати відсоток прибутку щодо вкладених інвестицій, підвищувати ефективність використання людських, матеріальних і фінансових ресурсів;

- забезпечення технологічної переваги підприємства перед конкурентами; забезпечення досягнення перспективних цілей підприємства, що неможливо без підвищення рівня охорони праці.

Одним з основних завдань управління охороною праці є оцінка ефективності заходів щодо поліпшення умов і охорони праці, яка має використовуватися для підготовки управлінських рішень щодо забезпечення безпеки виробництва. Але відсутність сучасних рекомендацій і методик для

розрахунку ефективності заходів, спрямованих на поліпшення умов і охорони праці, стримує повномасштабне застосування сучасних методів управління охороною праці на макро- і мікрорівні.

В умовах командно-адміністративної системи працезахоронна діяльність обмежувалася рамками, що визначалися органами управління вищого рівня.

Здійснювалося це за допомогою різних норм, нормативів та рекомендацій щодо переліку показників, за якими розраховувалася ефективність діяльності з охорони праці. Заміна старого господарського механізму призвела до того,

що чимало цих показників, норм і нормативів стали неприйнятими в нових

умовах. Звернення до досвіду економічно розвинутих країн також не вирішує

кардинально цю проблему, оскільки використовувані в цих країнах показники

та методи їх визначення потребують адаптування до економічних умов в

Україні.

Оцінка соціально-економічної ефективності працезахоронних заходів

здійснюється на підприємствах усіх форм власності, у тому числі на робочому

місці, дільниці, в цеху. Вона може визначатися також по галузі та країні в

цілому. Соціальна, соціально-економічна і економічна ефективність

поліпшення умов і охорони праці мають визначатися на всіх стадіях розробки

і запровадження працезахоронних заходів: -на стадії планування заходів

(розрахункова ефективність) з метою обґрунтування оптимального варіанта

заходу (при порівнянні варіантів перевага надається тому, який забезпечує

найбільший соціальний ефект); -після впровадження заходів (фактична

ефективність) для оцінки кінцевих результатів роботи.

ВИСНОВКИ

У ході виконання магістерської роботи було проведено аналіз структури та вимог стандарту ДСТУ ISO 45001:2019 «Системи управління охороною здоров'я та безпекою праці» та застосування його вимог на прикладі підприємства ТОВ «Перший столичний хлібозавод».

Мною було проведено визначення ризиків, які можуть вплинути на функціонування системи управління охорони праці на виробництві. Серед них:

1. Людський фактор;
2. Фактори зовнішнього (природного) середовища в просторі якого функціонує система;
3. Небезпечні та шкідливі фактори технічних системи;
4. Небезпечні та шкідливі фактори виробничого середовища.

У ході проведення досліджень було розроблено положення про створення системи управління охороною праці на підприємстві відповідно до вимог стандарту ДСТУ ISO 45001:2019.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. <https://www.techconsult.com.ua/ua/poslugi/iso-45001/>
2. ДСТУ ISO 45001:2019 Системи управління охороною здоров'я та безпекою праці. Вимоги та настанови щодо застосування (ISO 45001:2018, IDT)
3. <http://nvppoint.com/uk/opublikovaniy-standart-iso-45001-2018-na-sistemi-menedzhmentu-okhoroni-zdorovya-ta-bezpeki-pratsi/>
4. <https://www.sop.com.ua/article/686-noviy-standart-iso-45001-yak-perevagi-matime-pdprimstvo-shcho-yogo-vprovadit>
5. <https://sm.od.ua/predpriyatie/press-tsentr/novosti/511-standart-iso-45001-v-galuzi-okhoroni-pratsi-ta-tehniki-bezpeki.html>
6. <https://sm.od.ua/predpriyatie/press-tsentr/novosti/544-pershij-mizhnarodnij-standart-v-galuzi-okhoroni-pratsi.html>
7. <https://rmr.gov.ua/novyny-ta-informaciya/normativni-akty-z-okhorony-praci-shcho-diyut-na-pidpriyemstvi-opracyuyannya-i-zatverdzhennya-robotodavcem>
8. Збірник лекцій. Автор: доцент кафедри ОПЦБ ІЕЕ НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського»
9. Конституція України
10. Закон України «Про охорону праці»
11. Витяг з Кодексу законів про працю України
12. <https://studfile.net/preview/5152969/page/3/>
13. <https://buklib.net/books/27058/>
14. Основи охорони праці: підручник / В.І. Голінько; М-во освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т. – 2-ге вид. – Д.: НГУ, 2014. – 271 с.
15. <https://oppb.com.ua/news/ryzyky-praci-na-harchovomu-vyrobnytvi>

16. Карнаух, М. Н. Новые принципы в управлении охраной труда в организациях / М. Н. Карнаух, Н. Н. Карнаух // Охрана труда и социальное

страхование. — 2002. — № 3. — С. 17–21.

17. Анисимов, И. М. Ключевые проблемы охраны труда / И. М. Анисимов, А. И. Фомин // Охрана труда и социальное страхование. — 2016. — № 5. — С. 14–

18. <https://certificant.org/uk/iso-45001-2018-i-ohsas-180012007-osnovni-vidminnosti/>

19. <https://hlibinvest.com.ua/tov-hk-hlibni-investitsiyi-predstavila-novii-logotip-torgovoyi-marki-tsar-hlib/>

20. <https://www.sop.com.ua/article/206-qqq-16-m6-13-06-2016-nebezpechn-ta-shkdliv-virobnich-faktori>

21. https://stud.com.ua/81523/ekonomika/profesynni_riziki_zahist_pratsivnikiv

22.

https://pidru4niki.com/86396/ekonomika/virobnichi_riziki_prichini_klasifikatsiya

23. Бочковський, А.П. Наукові основи управління ризиками виникнення професійних небезпек

24. <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/khr/uk/publish/article/94797>

25. Методичні рекомендації щодо впровадження системи управління охороною праці та ризиками на підприємствах, які перебувають у сфері управління державного агентства лісових ресурсів України

26. <https://studfile.net/preview/9389436/page:6/>

26. <https://studfile.net/preview/9389436/page:6/>

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

ДОДАТКІ

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**Факультет харчових технологій
та управління якістю продукції АПК**

НУ

**X МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
ВЧЕНИХ, АСПІРАНТІВ І СТУДЕНТІВ**

**«Наукові здобутки у вирішенні актуальних
проблем виробництва та переробки сировини,
стандартизації і безпеки продовольства»**

ЗБІРНИК ПРАЦЬ

за підсумками

**X Міжнародної науково-практичної
конференції вчених, аспірантів і студентів**

*Пам'яті завідувача кафедри процесів і обладнання
переробки продукції АПК, доктора технічних наук,
професора Сухенка Юрія Григоровича присвячується*

НУ

НУ

НУ

КИЇВ – 2021

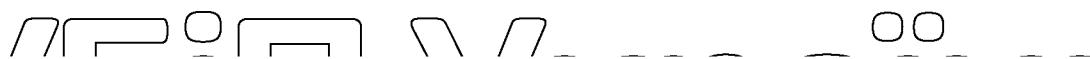
НУБІП України

НУБІП України

ЗМІСТ

НУ	Повнезалежні дослідження	3	И
	1. В.І. Євмен Проблеми ресурсного забезпечення підприємств харчової промисловості України	3	
	2. Л.М. Кошчак Перспективи розвитку ПП НААН України по переробці продукції рослинництва	5	
	3. Ж.Э. Сафаров, Ш.А. Султанова, С. Аксарооджаев Разработка модели системы для целио-защитительной установки	8	
	4. Л.О. Адамчук, В.Ю. Суземко Нові оригінальні сорти меду на ринку України	10	
НУ	5. Ю.В. Сліва, Л.В. Бал-Црилко Комплексні та металодетекційні управління різноманітних системах менеджменту	12	
	безпечності харчових продуктів		
	6. В.П. Ваєнця Науковець з великої пісери	20	И
	Соціалізація, стандартизація і сертифікація продукції АПК та технологія і засоби її виробництва	22	
	1. П. Теремчук, Н. Нікітська Analysis of modern aspects of control of safety and quality of honey	22	
НУ	2. Т.В. Рибницька, В.Ю. Суземко Методи формування монокультури покращеної системи управління з урахуванням ризиків харчового підприємства	24	
	3. N.M. Patsaga, S.V. Verbyntsiuk, K.V. Korolyova, O.V. Kazhchenko Langzeitlagerung von Fleisch: technische Anforderungen und Bedingungen der Standardisierung	26	И
	4. А.Д. Антонова, Н.Б. Слівица Аналіз сучасних підходів до забезпечення СУБНІ в умовах закриття роздробної торгівлі	28	
	5. А.Д. Чабанова, Т.В. Рибницька, О.А. Пранко Помогите! Сторони державних рекомендацій ISO 9000	29	
	6. Р.С. Ніщенко, Н.Б. Слівица Порівняльна характеристика основ міжнародних стандартів з систем управління безпеністю харчових продуктів	31	
НУ	7. В.В. Фесенко, Н.Б. Слівица Перевірні системи управління безпекою та гігієною праці	33	
	8. В.І. Чечітко, Н.Б. Слівица Перевірні системи забезпечення покращеної безпеки харчових продуктів в умовах ТОВ «Нікарія» з використанням системи Global G.A.P.	34	И
	9. А.В. Бурчак, Т.В. Рибницька, Л.О. Адамчук Особливості верифікації HACCP плану	36	
	10. І.В. Сидорчук, Н.Б. Слівица Практичні аспекти систем менеджменту якості в умовах організації з надання консультативних послуг	37	
	11. А.Р. Івонга, Т.В. Рибницька, О.А. Пранко Етапи розроблення системи HACCP плану	39	
НУ	12. І.В. Гривина, Н.В. Слівица Аналіз міжнародно-правових актів регулювання безпеки харчових продуктів	41	
	13. К.В. Остролупська, В.Ю. Суземко Аналіз ризиків при виробництві рибної продукції	42	
	14. Д.В. Різак, Т.В. Рибницька, Л.О. Адамчук HACCP у національних стандартах – важливий інструмент для контролю безпеки харчування	43	И
	15. Д.С. Сивчук, Т.В. Рибницька, В.Ю. Суземко Управління якістю та безпекою продукції на молочнопереробних підприємствах	44	

НУБІП України

УДК 331.453

В.В. Фесенко, здобувач ОС «Магістр»

Н.Б.Сілонова, к.б.н, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

ПЕРЕВАГИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОЮ ТА ГІГІЄНОЮ ПРАЦІ

Стандарт ISO 45001 був опублікований у 2018 році на заміну OHSAS 18001, попередній документ містить інформацію про гігієну та безпеку праці на підприємстві. Організації, що сертифіковані по OHSAS 18001, можуть впродовж трьох років актуалізувати свою систему до вимог стандарту ISO 45001.

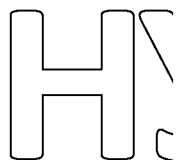

Система менеджменту охорони здоров'я та безпеки праці має бути впроваджена та сертифікована в організаціях, що прагнуть мінімізувати свої ризики, пов'язані зі здоров'ям, безпекою своїх співробітників, клієнтів. Новий стандарт спрямований на підвищення безпеки праці, яка є вимогою, в організаціях будь-яких розмірів і галузей незалежно від їх місця розташування.

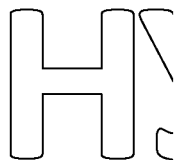
Переваги сертифіката ISO 45001:

1. Міжнародний сертифікат, який допоможе збільшити вартість торгової марки;
2. Збільшення рівня безпеки праці;
3. Мінімізація ризику, поліпшення рівня безпеки завдяки системі моніторингу загроз та ризиків, управління загрозами для здоров'я та безпеки
4. Зниження витрат ОЗіБП;
5. Поліпшення дієвості управління завдяки зменшенню кількості нещасних випадків і обмеження часу простоїв, зменшення кошту страхування, відшкодувань і штрафів за порушення законодавства;
6. Відповідність вимогам світових концернів щодо ОЗіБП.

Висновок

Отже, обов'язково дії підприємств та організацій мають бути спрямовані на забезпечення безперервного надання послуг або товарів, без затримок, які виникають у наслідок нещасних випадків під час виконання співробітниками своїх трудових обов'язків.

ЛІТЕРАТУРА

1. DSTU ISO 45001:2018 «Occupational health and safety management systems – Requirements with guidance for use».

НУБІП України